

[Gert Petersen]

rer burde være afvæbnet, men blev det ikke, og det kan stadig gå helt galt, hvis FN forsvinder for tidligt.

Angola er en forfærdelig fiasko. FN fik iværksat frie valg, der gik fint, men så passivt til, da taberen UNITA svarede med en ny borgerkrig, der er upåagtet, men som er langt, langt grusommere end den i eks-Jugoslavien. Her mener jeg til gengæld, at FN gennem sin humanitære indsats redder mange menneskeliv, og for mig at se er denne humanitære indsats ikke, hvad jeg ville kalde en fiasko.

Det er FN-aktionen i Somalia til gengæld. Her har FN gjort det, som nogle mener, at de burde have gjort i Angola – nemlig gået ind med væbnet magt og søgt at skille parterne – men som helt åbenbart er katastrofalt under de anarkiske forhold i Somalia, hvor opgaven jo også oprindeligt var humanitær, nemlig at bringe nødhjælp frem.

Jeg bemærker i øvrigt, at FN's generalsekretær, Boutros-Ghali – det blev oplyst i Radioavisen i morges – har udtalt efter at være kommet hjem fra Somalia, at han nu stiller sig meget skeptisk over for FN's evne til at gennemtvinge fred med sine operationer. Altså er der sat et spørgsmålstegn ved det, som nogle – efter min mening med et forkert udtryk – kalder fredsskabende operationer.

FN har naturligvis også mange andre opgaver: beskyttelse af menneskerettigheder og af miljøet og udjævning af Nord-Syd-kløften. Senere under denne debat vil hr. Gade fra SF beskæftige sig med problemerne i forbindelse med Riovedtagelserne. Jeg vil her koncentrere mig om FN som global fredsfaktor, men dog først sige nogle ord om de andre problemer.

Det kan gøres på den måde, at jeg siger noget om, hvad vi savner i den af regeringspartierne og andre partier foreslåede dagsorden. Vi anser det for rigtigt, men utilstrækkeligt at tale om en bæredygtig økonomisk og social udvikling i ulandene; det kan jo være alt eller næsten intet. Man må angive målsætningen, som må være at overvinde det store svælg mellem Nord og Syd.

Dernæst savner jeg en stillingtagen til et væsentligt punkt i det, som stadig er et fast dagsordenspunkt på FN's generalforsamling, kaldet almindelig og fuldstændig nedrustning.

I 40 år blev de enorme atomarsenaler begrundet med, at de skabte en terrorbalance,

der hindrede krig mellem Øst og Vest. Det var en del af NATO's strategi, og det bestemte så Danmarks holdning i FN. Men nu er den kolde krig slut, der er ikke en stor konflikt mellem Øst og Vest, der skal holdes i balance og i ave. Begrundelsen duer ikke mere, og derfor bør Danmark ændre standpunkt, når sagen behandles i FN. Kravet om destruktion og et forbud mod samtlige masseødelæggelsesvåben, inklusive atomvåben, må nu tages alvorligt.

Dernæst er der spørgsmålet om menneskerettighederne. Vi hilser naturligvis velkommen, at Danmark sammen med en række andre lande bestræber sig på at få oprettet en post i De Forenede Nationer som højkommisær for menneskerettigheder.

Men jeg vil godt gøre opmærksom på, at teksten i selve pagten ikke er god nok. Når der er tale om at forhindre krig, forhindre aggression, har Sikkerhedsrådet nogle meget klare beføjelser; man kan sige, at det er skal-beføjelser. Staterne skal rette sig efter dem, Sikkerhedsrådet kan sætte magtmidler ind på at få staterne til at rette sig efter dem. Men i kapitel 9, som handler om menneskerettighederne, står der »kan« og »bør« og »virke for« og »bør fremme« og den slags; det er de udsagnsord, der anvendes. Der er altså et helt andet og meget vagere ordvalg, og jeg synes, at man må se nærmere på det, når pagten skal revideres. Ikke fordi jeg mener, at vi skal arbejde på simpelt hen at få gennemført den danske junigrundlov i samtlige lande – det vil jeg advare imod; traditioner er vidt forskellige – men der må være nogle universelle menneskerettighedskrav, som er fundamentale og må gælde over hele kloden, og som man må acceptere uanset kulturbaggrund, og det er: respekt for den personlige integritet, respekt for ytringsfrihed, for tankefrihed, frihed til at kommunikere, forbud mod uværdig behandling af mennesker. Det er noget, som vi må sætte ind med at få gennemført overalt og for vores skyld også gerne koble på bistandspolitikken. Her er jeg dog naturligvis meget enig i det, der tidligere er blevet sagt, om, at det i givet fald drejer sig om at presse regeringerne, ikke om at presse befolkningerne – for de vil ofte være enige med os – og eventuelle sanktioner må tilrettelægges ud fra det princip.

Så til spørgsmålet om FN's funktioner og en revision af pagten. En ny tilgang er varslet og